

บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0

The Role of Buddhist Monks and Human Capital Development to Thailand 4.0

พระบุญเพ็ง สิทธิวงษา¹, พระรัฐพงษ์ สิงห์สาธิต²,
สันชัย พรหมสิทธิ์³, มงคล ศรีแสง⁴

Phra Boonpeng Sittivongsa¹, Phra Rattaphong Singsathon²,
Sanchai Promsit³, Mongkol Srisaeng⁴

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562

E-mail : boounpenggg@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0 และ 2)เปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ประกอบไปด้วย 6 ตำบล 72 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 248 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ช่วงชั้น แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 และปัญหาเกี่ยวกับ บทบาทของการเลือกปฏิบัติระหว่าง .34 และ .79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า 1)บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0 ในเขตปกครอง คณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า 2)เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของ พระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์ ที่มีอายุต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ ไทยแลนด์ 4.0 ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีโดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : 1. บทบาทของพระสงฆ์ 2. การพัฒนาทุนมนุษย์ 3. ไทยแลนด์ 4.0

^{1,3} คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{1,3} Faculty of Humanities and Social Sciences, North Eastern University, Thailand.

² วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² College of Politics and Governance Mahasarakham University, Thailand.

⁴ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

⁴ Graduate Studies, North Eastern University, Thailand.

* ได้รับบทความ: 31 มีนาคม 2562; แก้ไขบทความ: 27 พฤษภาคม 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 4 มิถุนายน

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) study the role of Buddhist monks and human capital development to Thailand 4.0 and 2) compare the role of Buddhist monks and human capital development to Thailand 4.0 Is a pragmatic research Sample group is Monks live in the administrative district of Wang Sam Mo district. Udon Thani Province consisting of 6 sub-districts, 72 villages, totaling 248 subjects. The instrument used for data collection is a scale questionnaire of 5 levels. The questionnaire had the value of confidence in the whole version equal to .96 and the issues with the role of discrimination between .34 and .79. And one-way analysis of variance

The results showed that 1)The role of Buddhist monks and the development of human capital into Thailand 4.0 in the administrative district of Wang Sam Mo District Udon Thani Province. The overall picture was at a high level. When considering each aspect Found that it was at a high level in all aspects Sort the average from descending to the moral aspect. The rule of law Participation The main aspect of transparency Responsibility Worthiness 2)The comparing the roles of Buddhist monks and human capital development At different ages About the role of monks and human capital development to Thailand 4.0 in the administrative district of Wang Sam Mo District Udon Thani Province Overall and each aspect was not different.

Keywords : 1. Role of Buddhist Monks 2. Human Capital Development 3. Thailand 4.0

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ประเทศไทยได้รับการพัฒนาอย่างมีแผนปฏิบัติและปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมาแล้ว หลังจากใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เมื่อปี พ.ศ. 2556-2560 นับเป็นเวลากว่า 5 ปี ผลของการพัฒนาตามแผนเศรษฐกิจดังกล่าวนี้ได้รับการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การพัฒนาต่างๆ ที่ผ่านมาโดยการขับเคลื่อนเป็นนโยบายของรัฐบาลยุคต่างๆ แต่ละวาระการบริหารประเทศ ในส่วนของราชการตามกระทรวง ทบวง กรม หรือแม้แต่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น ตามที่รัฐบาลได้กระจายอำนาจในการบริหารเพื่อความอยู่ดี กินดี มีสุข ของประชาชน ภาคส่วนของประชาชนส่วนมากยังขาดการพัฒนาศักยภาพในการเข้าสู่ระบบการบริหารเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละยุคทั้งยังขาดความพร้อมเพียงในหลายๆ ด้านดังที่เคยปรากฏในรัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัย เช่น ขาดการพัฒนาศักยภาพ ด้านจิตใจ ด้านความพร้อมเพียง ด้านการรับรู้ข่าวสารประชาสัมพันธ์ ในการเตรียมความพร้อมตลอดทั้งการส่งเสริมด้านของจริยธรรม คุณธรรมประกอบเข้าไปกับการใช้แผนเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทบาทของพระสงฆ์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพส่งเสริมทุนมนุษย์เพื่อรับทราบปัญหา รับรู้ข่าวสารความทัดเทียมต่ยุคโลกาภิวัตน์ เพราะพระสงฆ์เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในสังคม ซึ่งทุกท้องถิ่น ของประเทศสามารถติดต่อสื่อสารกับคนในสังคมจำนวนมากทั้งพระสงฆ์เป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทางโลกและทาง ธรรม ปัจจุบันนี้เพื่อให้ทันต่ยุคนวัตกรรมสมัยใหม่จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์เพื่อเป็นการตอบสนอง ต่อความเจริญก้าวหน้าของโลกปัจจุบันทั้งต่อบต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลต่อการตอบสนอง ทั้งการเปลี่ยนแปลงของประชาคมโลกของหลายประเทศในการกำหนดนโยบายของผู้ที่เข้ามาบริหารประเทศ ที่มีทัศนคติเปลี่ยนจากสังคมสงครามมาเป็นสังคมเศรษฐกิจตามนโยบายในการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจควบคู่ ไปกับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ตามนโยบายแผนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ทั้งนี้พระสงฆ์จำเป็นต้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ เพื่อเติมเต็มในเรื่องต่างๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการบริหาร นโยบายสาธารณะ ที่ต้องผลักดันไปสู่เป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ ที่ได้ประกาศใช้เป็นระยะ 20 ปี ของการ สร้างความมั่นคง มั่นคง และยั่งยืนของการพัฒนาประเทศในอนาคต (ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์, 2555 : 33)

ปัจจุบันการบริหารประเทศโดยรัฐบาลคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่มาจากการปฏิวัติรัฐประหาร ซึ่งมีรัฐบาลนายคนที่ 29 มีแผนการที่จะพัฒนาประเทศ คือ พัฒนาชาติใหม่ นั้น เท่ากับการบริหารในระบบ ไทยแลนด์ 4.0 คือการบริหารทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา ถือเป็นวิสัยทัศน์ที่ว่า มั่นคง มั่นคั่ง และ ยั่งยืน ที่มีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ เพื่อปรับแก้ จัดระบบ ปรับทิศทาง และ สร้างหนทางพัฒนาประเทศให้เจริญ สามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็วรุนแรงในศตวรรษที่ 21 ได้ Thailand 4.0 (ไทยแลนด์ 4.0) เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบาย ที่เปลี่ยน เศรษฐกิจแบบเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมมีความสำคัญที่จะพัฒนาในเรื่องของวิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัยและพัฒนา แล้วต่อยอด ในกลุ่มเทคโนโลยี ตลอดถึงอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น กลุ่มอาหาร เกษตร และเทคโนโลยีชีวภาพ กลุ่มสาธารณสุข สุขภาพ และเทคโนโลยีทางการแพทย์ กลุ่มเครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ และระบบเครื่องกลที่จะใช้ระบบ อิเล็กทรอนิกส์ควบคุม กลุ่มดิจิทัล กลุ่มอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ วัฒนธรรม และบริการที่ดีมีมูลค่าสูง นี้คือ หลักการที่รัฐบาลสร้างโมเดลไทยแลนด์ 4.0 เพื่อผนึกกำลังเครือข่ายทุกภาคส่วนภายใต้แนวคิด ประชาธิปไตย สร้างมิตรทางธุรกิจการวิจัยและพัฒนาบุคลากรทั้งในและระดับโลก แต่ทรัพยากรมนุษย์ของชาติยังจำเป็น ที่จะต้องพัฒนาศักยภาพให้เข้ากับบริบทของการพัฒนาชาติ เพื่อความสมดุลของระบบการบริหารต่อไป (เกษม จันทรแก้ว, 2540 : 512-514)

จากปัญหาของการพัฒนาชาติแบบก้าวกระโดด โดยขาดบุคลากรที่มีความชัดเจนในการรับรู้ข้อมูล ของแผนเศรษฐกิจสังคมตามโมเดลไทยแลนด์ 4.0 ทั้งยังบุคคลที่จะตอบสนองต่อนโยบายของภาครัฐ จึงต้องสร้างศักยภาพทุนมนุษย์ให้สามารถเติมเต็มส่วนที่ยังขาดหายยิ่งรัฐบาลยังยึดรูปแบบของการปราบปราม ทุจริตคอร์รัปชันยังจำเป็นมาก ที่จะต้องพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการตอบสนอง ภาคส่วนต่างๆ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการทำงานภาคส่วนต่างๆ ระบบการปกครองของประเทศ ในทางการพัฒนาจึงจำเป็นจะต้องมีหลากหลายหน่วยงานที่เข้ามา มีบทบาททางการส่งเสริมให้ก้าวไปสู่

ความเจริญก้าวหน้า แต่ต้องอยู่ในกรอบของหลักคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม โดยเฉพาะพระสงฆ์ที่จำเป็นที่จะเข้ามามีบทบาทการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ให้ก้าวไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีความมั่นคง มั่นคั่ง และยั่งยืน ตามกรอบที่เปลี่ยนระบบเศรษฐกิจเดิมไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมนั่นคือทำน้อยได้มาก

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาว่า บทบาทของพระสงฆ์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์อย่างเต็มความสามารถ มีความจริงใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ให้ประสบความสำเร็จอยู่ในระดับใด และมีความแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งบทบาทหน้าที่ดังกล่าวมานี้ มีความสอดคล้องกับด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านการมีส่วนร่วม ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่าในทางบทบาทของพระสงฆ์เกี่ยวกับการพัฒนาเป็นอย่างดี จึงต้องศึกษาเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0” ซึ่งงานวิจัยนี้ จะนำไปพัฒนาบทบาทของพระสงฆ์ และศักยภาพทุนมนุษย์ในจังหวัดต่างๆ ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0

2.2 เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0ระหว่างพระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกัน

3. สมมติฐานการวิจัย

พระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกันมีบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบระดับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0

4.2 เป็นข้อเสนอแนะแก่พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภออื่นๆ เพื่อนำไปเป็นข้อพิจารณาวางแผนและสนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การค้นคว้าอิสระครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีจำนวนทั้งสิ้น 692 รูป จำแนกตามวัย คือ วัยกลางคน วัยสูงอายุ (คือ อายุต่ำกว่า 30 ปี) จำนวน 174 คน วัยกลางคน (อายุ 30 -50 ปี) จำนวน 348 รูปและสูงวัย (อายุมากกว่า 50 ปี) จำนวน 174 รูป กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ประกอบไปด้วย 6 ตำบล 72 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 248 รูป จำแนกเป็นวัยกลางคน วัยสูงอายุ (อายุต่ำกว่า 30 ปี) จำนวน 62 รูป วัยกลางคน (อายุ 30 -50 ปี) จำนวน 124 รูป และสูงวัย (อายุมากกว่า 50 ปี) จำนวน 62 รูป ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (likert) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535 : 69-71) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 และข้อกระทงมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .34 ถึง .79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0 ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า และ พระสงฆ์วัยกลางคน (อายุต่ำกว่า 30 ปี) พบว่า มีการพัฒนาทุนมนุษย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม พระสงฆ์วัยหนุ่ม (อายุ 30-50 ปี) พบว่า มีการพัฒนาทุนมนุษย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่าด้านหลักคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม พระสงฆ์สูงอายุ (อายุมากกว่า 50 ปี) เห็นว่าชุมชน มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วมด้านหลักความโปร่งใส ด้านความคุ้มค่าด้านหลักคุณธรรม ด้านความรับผิดชอบ

6.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์ ที่มีอายุต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0 ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานีพบว่า โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปรายดังนี้

7.1 บทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0 ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านความรับผิดชอบ ด้านความคุ้มค่า เมื่อพิจารณาตามอายุของพระสงฆ์ พบว่า พระสงฆ์วัยหนุ่ม (อายุต่ำกว่า 30 ปี) พระสงฆ์วัยกลางคน (อายุ 30-50 ปี) และพระสงฆ์สูงอายุ (อายุมากกว่า 50 ปี) มีส่วนร่วมในการพัฒนาทุนมนุษย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี เป็นบุคคลที่ชุมชนให้การยอมรับเคารพยกย่องมีความศรัทธาเลื่อมใสและเลือกให้เป็นผู้นำหรือผู้อาสาเข้ามาทำงานเพื่อส่วนรวมของของพุทธศาสนิกชนด้านต่างๆ ในชุมชน โดยตรงที่ได้รับความไว้วางใจจากพุทธศาสนิกชนได้เลือกเข้ามาเป็นที่พึ่งทางจิตใจสามารถไกล่เกลี่ยปัญหาต่างๆ ซึ่งก็สอดคล้องกับ

พระมหาชินวัฒน์ ธมฺมเสฏฺฐ (หาญกุล)(2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองสามพราณ อำเภอสามพราณจังหวัดนครปฐมพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองสามพราณ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรบางส่วนยังไม่สามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติต่างๆ ได้อย่างเคร่งครัด บุคลากรบางส่วนยังขาดระเบียบวินัยในการปฏิบัติงานเห็นประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารต้องนำเอาหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้การบริหารงานของเทศบาลไปในทิศทางเดียวกัน โดยยึดหลักความถูกต้องตามกฎหมาย และหลักเกณฑ์ที่ขอธรรมเทศบาลเมืองสามพราณควรสร้างทัศนคติทางด้านคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรส่งเสริมให้บุคลากรเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน เสริมสร้างความสามัคคีให้เกิดแก่บุคลากรภายในองค์การเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการพัฒนาการบริหารงานให้สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลโดยเฉพาะบุคลากรฝ่ายบริหารต้องเป็นผู้นำที่มีความรอบรู้และมีความซื่อสัตย์ สุจริต ยึดหลักความถูกต้องเป็นที่ตั้งเป็นธรรมกับประชาชนทุกชุมชนและมีความเสมอภาคต่อโครงการพัฒนา ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนตรวจสอบมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาต่างๆ และมีส่วนร่วมทุกมิติครอบคลุมขอบเขตชัดเจนต่อการบริหารงานของเทศบาลทั้งระบบตามหลักธรรมาภิบาล จนนำภาคองค์การไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดแบบยั่งยืน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสุริยา จนทวณโณ (ดอกรัง) (2559 : 136) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุต จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา รองลงมา ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสมคิด นิติสาวโร (ธรรมคุณ) (2559 : 307) ได้ศึกษาความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของพระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านปกครอง รองลงมา ได้แก่ ด้านการสาธารณสุขสงเคราะห์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการบริหารงานของพระสังฆาธิการมีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านศาสนศึกษา ได้แก่ ข้อที่ว่า พื้นฐานของพระภิกษุ สามเณรที่เรียนหนังสือนั้นยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ประเด็นแนวทางแก้ไขปัญหามีผู้เสนอแนะมากที่สุดคือ ด้านศาสนศึกษา ได้แก่ ข้อที่ว่า ควรมีการสนับสนุนการศึกษาของพระภิกษุสามเณร จากรัฐบาลและเอกชน

7.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์ ที่มีอายุต่างกัน เกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์กับการพัฒนาทุนมนุษย์สู่ไทยแลนด์ 4.0 ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดสุริยา จนทวณโณ (ดอกรัง) (2559 : 136) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า พระภิกษุสามเณรที่มีสถานภาพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา และด้านการสาธารณูปการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นอกนั้น ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติ ขวัญนาค (2559 : 99) ที่ได้ศึกษาการศึกษาบทบาทการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ทัศนะของพระสงฆ์ที่มีต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาในบทบาท 5 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการส่งเสริมช่วยเหลือ/บรรเทาทุกข์ ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน พบว่า พระสงฆ์ที่มีบทบาทต่อการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา มีทัศนะต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา ในด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชนมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมช่วยเหลือ/บรรเทาทุกข์ด้านการศึกษา ด้านการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนและด้านการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติตามลำดับ และเมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า พระสงฆ์ที่มีบทบาทต่อการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนา มีทัศนะต่อบทบาทการทำงานของเครือข่ายพระสงฆ์นักพัฒนาในระดับมากที่สุด

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ด้านหลักนิติธรรม พระสงฆ์ควรมีบทบาทการพัฒนาที่ดีแก่ประชาชนควรอธิบายถึงกฎหมายและข้อบังคับต่างๆ แก่ประชาชนในชุมชนอย่างชัดเจน ควรมีการตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ว่าถูกต้องตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับหรือไม่

8.1.2 ด้านหลักคุณธรรม พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมด้านคุณธรรมและความซื่อสัตย์แก่บุคลากร ตลอดจนมีการตรวจสอบบุคลากรด้านวินัยของผู้ปฏิบัติงาน

8.1.3 ด้านหลักความโปร่งใสพระสงฆ์ควรมีความโปร่งใสในการบริหารงานทุกครั้ง ควรมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมาให้ถูกต้องกับความเป็นจริง มีการชี้แจงรายละเอียดด้านงบประมาณและการบริหารงานด้านอื่นๆ

8.1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม พระสงฆ์ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น ไม่ควรมีการเล่นพรรคพวกจนทำให้คนดีมีฝีมือไม่มีโอกาสทำงาน

8.1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ พระสงฆ์ควรเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานให้มากขึ้น ควรมีความรับผิดชอบต่อผลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานและพร้อมที่จะแก้ไขในกรณีที่เกิดผลเสียอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการให้รางวัลแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

8.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอควรมีการคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนในชุมชนเป็นหลักในการทำงาน มีการจัดสรรงบประมาณ สร้างสรรค์การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักธรรมาภิบาล โดยเปลี่ยนขนาดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยให้กว้าง และขนาดใหญ่ขึ้น เช่นระดับจังหวัด หรือเป็นองค์กรปกครองหรือศูนย์งานอื่นๆ

8.2.2 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ในการพัฒนาทุนมนุษย์ตามหลักธรรมาภิบาล หรือหลักธรรมอื่นๆ ในพระพุทธศาสนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง เช่น สัมภาษณ์แบบเชิงลึกเพื่อต้องการทราบถึงความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างครอบคลุมทุกด้านทุกปัญหา

8.2.3 ควรศึกษาถึงผลสัมฤทธิ์หลังจากมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนาทุนมนุษย์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอให้มีประสิทธิภาพ

9. เอกสารอ้างอิง

- กิตติ ขวัญนาค. (2559). การศึกษาบทบาทการทำงานเป็นเครือข่ายของพระสงฆ์นักพัฒนาในจังหวัด **เชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เกษม จันทร์แก้ว. (2540). **วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม**. กรุงเทพมหานคร : อักษรสยาม.
- ธัญวัฒน์ รัตนศักดิ์. (2555). **นโยบายสาธารณะ**. เชียงใหม่ : คเนียงนิจการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พระครูปลัดสุริยา จันทวณโณ(ดอกธง). (2559). การบริหารงานกิจการคณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดร้อยเอ็ด. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 5(2). 136-146.
- พระมหาชินวัฒน์ ธรรมเสฏโฐ. (2557). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองสามพราณ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมคิด นิตินาโร (ธรรมคุณ). (2559). ความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารงานของ พระสังฆาธิการในเขตอำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 5(1). 307-321.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากหลายท่านที่ได้ อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องอย่างยิ่ง โดยเฉพาะพระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี ได้กรุณาให้ข้อมูลคำปรึกษา แนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปัญหาเพื่อให้ความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและการเสียสละเวลาของท่านเป็นอย่างยิ่งจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้คำปรึกษา ความรู้ และประสบการณ์ศึกษางานวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของเครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัยมา ณ โอกาสในครั้งนี้ ขอขอบคุณ เพื่อนๆ ร่วมสถาบันและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนทุกท่านที่เกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย